

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝZDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Pravda oči kole.

Pravda oči kole, hovorí naše dobré slovenské porekadlo. O pravdivosti tohoto porekadla presvedčil nás veľmi makave «Kresťan». Pravda tomuto časopisu nielen oči klala, ale už aj vyklala. Lutujeme srdečne týchto pánov, že takto oslepli, nuž ale načo pchajú prsty medzi dvere.

kuknúť do nášho časopisu. My sme boli hneď na čistom, odkiaľ pochádza tento nešeredný strach, toto skoro neprirodzené preľaknutie sa. Nič pre inšie len preto, že: «pravda oči kole.» Vodcovia ľudovej strany vedeli, že jak obecenstvo bude časopis náš čítať, že sa presvedčí o pravde a



Pri studni.

Ct. čitatelia pamätajú sa veľmi dobre, že «Kresťan» jaknáhle sa rozniesol chýr, že začne vychodiť náš časopis, zúrili ani divý a prv než by bol znal program náš, prv než by bol vedel niečo istého o nás, už nás zaklínal a preklínal, už kňazia s kanclä strašili horúcim peklom tých, ktorí budú tak odvážliví a časopis náš budú čítať, ktorí budú tak smelí, že sa opovžia aspoň na-

opustiť nesvedomitých vodcov ľudu, opustiť ľudovú stranu.

Koľko časopisov začne vychádzať a povedzme, aj zanikne, bez toho aby kňazia kancel použili za kortesačný nástroj proti nim. Prečo práve nás poctili tým, že prv než sme prišli na svet, predstavili nás veriacim svojim čo toho najčernejšieho čerta? Prečo práve nás poctili tým,

že od kedy znajú program náš a účinkovanie naše boja sa nás horšie než najhorúcejšieho pekla? Nič pre inšie len preto, že: «pravda oči kole.»

Vodcovia ľudovej strany sa nazdali, že si slovenský ľud ako hoviadka vyárendovali. Keď založili z náboženských fundácií časopis Kresťan, vtedy boli tie mienky, že ľud slovenský toto nimi vyárendované stádo, za čo ho oni tak radi považujú, nebude viac a ani nesmie viac do ruky nič iného vziať okrem tohoto časopisu. Vyárendovať chceli úplne slobodnú vôľu a rozum Slovákov. Pán Boh nám dal slobodnú vôľu a rozum, ľudová strana tieto dva krásne Božie dary usilovala sa úplne skonfiškovať Slovákom. Už plesala od radosti, že sa jej toto aj podarilo, a tu z čista-jasna udrel hrom, prišiel «Opravdový Kresťan» a nemilosrdne spravil koniec krásnym snom ľudovej strany, spravil koniec vyárendovaniu slovenského ľudu.

Keď sa dieťaťu jeho milá hračka zabije, horko a dlho narieka za ňou. «Kresťan» miesto toho, aby bol plakal, keď sme mu krásne jeho hračky polámali, zúril a ešte vždy zúri, ani divý býk, keď mu pred oči kladú červené súkno.

Nešerednému hnevu svojmu dal tým výrazu, že tie najvyberanejšie grobianstva, jakými sa sviňskí pastieri zvykli vzájomne poctievať, sypal na nás. My v povedomí svojho pekného cieľa, za ktorý bojujeme, nič sme si nerobili z týchto kočišských grobianstvi, lež ďalej sme pokračovali na vytknutej ceste a chvala Pánu Bohu, časopis náš šíril sa so dňa na deň. Obecenstvo videlo, že my nebojujeme komisnými grobianstvami, lež zásadami; že povolaním našim nenie špinu hádzať na každého bez rozdielu na to či si to zaslúžil alebo nie, len preto, že patričný prináleží k tej lebo onej politickej stránke. Široké obecenstvo zhrozilo sa nad besnotou, s jakou sa stretalo v každom čísle «Kresťana» a neraz nás vyzvalo, aby sme proti týmto, do kňazskej reverendy oblečeným kočišom tou samou zbraňou bojovali, ktorú oni proti nám používajú.

No my sme sa nedali zachvátiť. Zotrvali sme a aj naďalej zotrváme na tej ceste, po ktorej sme dosiaľ chodili. Môže «Kresťan» o nás písať, že sme smradľaví židia, že obrezanci, že judáši a Boh vie, čo od výmyslu sveta, nás týmito hlúpymi nádvkami nezvráti z dosavadnej cesty. Jako sme začali slušným tónom písať, tak zotrváme pri ňom až do konca, jako sme si od začiatku ctíli cit slušnosti našich čitateľov, tak si ho budeme aj naďalej ctíť a nebudeme nasledovať tie hrubianstva, ktorými «Kresťan» traktuje svojich čitateľov. Keď «Kresťan» považuje svojich čitateľov za sviňských pastierov, my nie.

My poučujúc čitateľov svojich, usilujeme sa zároveň aj stupeň vzdelanosti ich dvíhať.

Na začiatku tohoto článku boli sme hovorili, že pravda pánom od redakcie «Kresťana» oči nielen klala, ale už aj vyklala. Že je tomu tak, to dokazuje tá okolnosť, že vo svojej besnote nie sú v stave už ani chladne rozmýšľať. Všetci veľmi dobre vieme, že jak hrozne prenasledovali pohania prvých kresťanov. Niet tých múk, ktoré by neboli museli pretrpieť a predsa čo bolo následkom týchto prenasledovaní. To, že sa kresťanstvo tým viac šírilo. Môže byť pravda prenasledovaná jakokoľvek, ona predsa zvíťazí.

«Kresťan» v poslednom čísle všetkých svojich čitateľov vyzýva, aby meno nášho časopisu ani len nespomenuli, lebo že nám tým len reklam robia. Horkýže váš reklam! Tomu by sme sa veru ani najmenej netešili, keby nám mal «Kresťan» robiť reklam, lebo takby sme mohli padnúť do upodozrenia, že sme práve takého kalibru časopis jako je «Kresťan». No a to by nám už len neslúžilo ku cti.

Nie šprihaniny, nie nádvky «Kresťana» robia nám v širokom obecenstve reklam, lež robia nám ho zásady, ktoré zastávame, za ktoré bojujeme. Môže «Kresťan» čo chce robiť, keď sa mu ľúbi, nech píše o nás alebo keď mu to práve nepasuje do krámu, nech mlčí o nás, to nám je všetko úplne jedno, časopis náš bude sa zato tak šíriť ustavične, jako sa aj dosiaľ šíril.

Kresťanovi nepomôže už viac ani ten zmenený spôsob bojovania, že chce mlčať o nás. Kto sa topí, aj slamky sa lapá. Aj «Kresťan» sa topí a preto chytá sa slamky, chce mlčať o nás, nazdajúc sa, že si takto pomôže, že si týmto spôsobom ztratený kredit u obecenstva späť vydobije. Táto nádej je ale len skutočne slabou, lebo obecenstvo už pridobre poznalo časopis «Kresťan» než aby sa dalo týmto zvrtnutím zbrane omámiť. A obávame sa, že sa práve na «Kresťanovi», ktorý najnovšie prorokoval blízke naše zahynutie, splní pravda toho slovenského porekadla, že: «kto druhému jamu kope, sám do nej padá!»

Slovo k rodákom.

Synovia jednotného národa uhorského, bards ktorú reč hovoria, všetci tou spoločnou vlastnosťou vynikajú, že sa veľmi radi hašteria medzi sebou. Na veľkú škodu verejného dobra nemáme neznáme jednomyselnosti. Všetci sa do všetkého rozumieme a všetci len jednu mienku uznávame za dobrú, dokonalú a platnú, a to je tá naša vlastná. Na to, žeby sme sa sdružili; žeby sme vyhľadávali, čo nás jedných s druhými spojuje; žeby sme skúmali, v čom sa všetci spolu srovnávame: o tom ani reči, ba ani pomyslenia.

oblubou a s chvatom len to sa spytujeme, hľadáme, že v čom sa asi delíme, aby sme sa tak čím viac rozcapartili.

To je naša kliatba, a jestli sa jej nestrasieme, aj našou záhubou byť môže. — Sme všetci spolu jeden politický národ odkázaný žiť i mrieť vo vedne. Myšlienka táto, ba stav tento skutočný by mal byť dostatočným k tomu, aby sme, nehľadiac ani na pravo ani na ľavo, spoločne na všeobecnom zveladku pracovali; sily roztratené združili a jeden za všetkých a všetci za jedného stáli. My naproti tomu v nerozume našom zabúdame na to, že sme všetci jedno, a s usilovnosťou lepšej veci hodnou vynachádzame, že tou alebo onou inou rečou hovoríme, že tú alebo onú inú vieru vyznávame a účinkovania naše z týchto rozdvajúcich zásad pochádzajú, sejúc nesvornosť, zášť a hnev medzi bratov, synov to jednej spoločnej matky.

Leží to síce v prírode človeka, ale rozumného človeka nehodné. Bolo to vždy tak, no dá Boh, že sa premení. — Bolo to i predtým: už synovia Jakubovi brata svojho Jozefa, nehľadiac, že je dieťa tých istých rodičov, preto že krajšiu, strakatejšiu sukňu nosil, zavraždili chceli a ho aj cudzím kupcom predali. Tak aj my každodenne takmer nerozvažne zapredávame nezmyselným našim pokračovaním svojich spolubratov len preto, že sú v jednom alebo v druhom iného náhľadu. A kto trpí pri tom a skrze to? Všetci spolu bez výnimky a spoločná naša matka vlasť. Vlasť tá, ktorá všetky umy, sily a snahy synov svojich potrebuje, aby čestne stála a dietky svoje poriadne zaopatřila. A preto rodáci moji, dost už bolo svárov a rôznic! Spojme sa všetci bez ohľadu na jazyky a vierovyznania v myšlienke vlastenectva k spoločnej práci a v obetiach na oltár vlasti donášaných. Základ a prameň našich skutkov nech je to povedomie, že sme synovia jedného národa a jednej vlasti, ktorí spoločné práva a povinnosti máme a ktorí, aby sme boli hodní tamtých, tieto verne, neohrozene a neustále plniť chceme.

Druhá spoločná vlastnosť nás Uhrov je, o čom nás smutná skúsenosť každodenne poučuje, že my súkromne i verejne, doma i v cudzine, rečou i tlačou hany, špiny na seba a svoje ustanovizne kydáme. Nie je to dovolená a potrebná kritika, ktorú ľudoviari a mnohí opoziční náčelníci vo verejných shromaždeniach a početné časopisy so dňa na deň upotrebuju. To presahuje hranice slušnosti a stáva sa utrhačstvom, ošemetným klebetárstvom a podlosťou.

To je planý vták, ktorý svoje vlastné hniezdo zanečistí. Uctí iných a uctíš sám seba. Čo má mysleť o nás svet, keď v našich orgánoch verejnej mienky len špinu, hanu, upodozrievania,

hriechy a zločiny nami vraj páchané denne číta. Čo môžeme držať sami o sebe, ak je to zrkadlo, v ktorom sa verejnosti ukazujeme opravdové, spravodlivé? Kto má nás ctíť, kto nám dôverovať, kto nám pomáhať a našu pomoc hľadať, keď sme my takí podlí, naničhodní, akými jedni druhých robíme?

Do kedy to má takto byť? Zbrozil sa musíme nad zaslepenosťou svojou, nad nerozvažlivosťou a nejapnosťou tých, ktorí povolane a nepovolane na takéto spôsoby chcú verejnú mienku tvoriť.

Za posmech staviame «nagydajských» cigánov, ktorí keď nepriateľa od hradieb mesta zahnali, z týchto za ním vykrikovali: hej, dali by sme my vám, keby nám len nebol ostatný pušný prach vyšiel! A my sami sme možno ešte horší od tých cigánov. Ak len i najmenšia chyba sa zjaví, ak len najnepatrnejšiu slabú stránku máme, už to stonásobne zväčšené svetom svetu roztrubujeme, a tak ničíme svoj kredit a podkopávame sebadôveru.

A preto rodáci moji, odvrhnite sa s opovržením od tých, ktorí na seba samých, na svoju vlasť špinami hádžu. Na chyby upozorníť cieľom napravenia týchže, na slabosti, nedostatky, neduhy poukázať s úmyslom vykorenenia týchže: to je potrebné, to je prospešné; ale viny i vymyslené skladať na druhých, len aby sa zdalo byť odôvodneným bohaprúdnym heslo buričov: Ukrižuj! To je hanebnosť, ktorú dost odsúdiť nie sme v stave.

Rodáci moji, na základe týchto zásad čítajte a počúvajte tie utrhačstvá, ktoré synovia vlasti na tých svojich spolubratov sipú, ktorí v službe vlasti a národa pracujú, a vedzte, že ľahšie je bárs aké vady, hany vynajst, ako v potu tvári často i bez uznania a v zaznanosti v prospech iných pracovať.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Biskupská porada. Primas kardinal Vaszary svolal na 18. a 19. augusta biskupskú poradu do Budapešti, na ktorej sa má pojednávať záležitosť kongruy a katolíckej autonómie. Shromaždené biskupstvo má aj podiel brať na slávnostných Bohoslužbách 18. augusta ako na deň narodenia kráľa nášho, ako i 20. augusta na processii sväto-štefanskej.

Výkaz o štátnom hospodárení v II-hej štvrti bežiacieho roku. Dľa zpráv do verejnosti preniknutých štátne hospodárenie v II-hej štvrti bežiacieho roku bolo priaznivé. Číselné výkazy nie sú síce ešte uverejnené, ale už vopred je známe, že príjmy štátnych kassí napriek tomu, že s hospodárením zaoberajúca sa časť obyvateľstva zvykla daň svoju iba po žatve platiť, boly uspokojivé.

Natiskanie sa ľudovej strany. Ústredná kancelária ľudovej strany usniesla sa na tom, že *oproti kandidátom národnej strany elastných kandidátov nepostaví a rozoslala úpravu v tomto smysle na jednotlivé okresy.* Vo smysle tejto úpravy obrátila sa menovaná kancelária na kandidátov národnej strany v šopronskej stolici: Franca *Bolgára*, grófa Alexandra *Károlyiho*, Štefana *Nagya* a mimo stránok stojaceho Ludovita *Ragályiho*, upovedomiac ich o tomto uznesení sa ľudovej strany a zároveň nabídnuc im svoju pomoc. Ale národná strana odmietla toto natiskanie priateľstvo. Vyslanec Štefan Nagy s povedomím a odobrením národnej strany upovedomil ľudovú stranu, že národná strana nesúhlasí so škodlivými agitáciami ľudovej strany a zároveň do prosta sa osvedčil, že to považuje pre krajinu za najväčšie nešťastie, jak by sa mal program ľudovej strany uskutočniť. — Načo sa len toľko natiska táto ľudová strana, keď každý rozšafný človek od nej bojí, bo vidí to nešťastie, do ktorého chce strana táto krajinu priviesť.

Kongress notarov. Obecní a okresní notári vydržovali 2. a 3. tohoto mesiaca v Budapešti kongress, na ktorom sa rozhodne vyslovili za zoštatnenie administrácie. Minister vnútra Desider *Perczel*, na tomto kongresse povedal, že zoštatnenie administrácie bude najblavnejšou úlohou budúceho snemu.

Ludové shromaždenia. V nedeľu 2. augusta vydržovala ľudová strana na dvoch miestach shromaždenia asice v Széchényi a v Trstenej. Jako riadne, tak aj teraz v Maďarmi obydlenom Széchénye ľud hatil rečníkov v držaní rečí, nechcejúc počúvať tie luhaniny, ktorými ľudová strana chce ľud oblažiť, následkom čoho slúžny shromaždenie rozpustil. — Slováci v Trstenej naproti tomu ale nábožne vypočúvali grófa Ferdinanda Zichyho a jeho kompanov.

Liberálna strana, vydržovala tiež v nedeľu v Széchényi shromaždenie. Na tomto shromaždení vyslanec *Bálányi* rozhodne sa vyslovil proti ľudovej strane. Hovoril medzi iným: „Dosiť boli v krajine dve veľké strany: Vládna a 48-ická. V tom sa obidve snášaly, že sú obidve liberálne a že je rozdiel iba čo do spoločných záležitostí. Ale teraz sa utvorila nová strana, ktorá sa zakladá pod vodcovstvom Agliardiho, Zichyho, Esterházyho, Apponyiho a iných veľmožov z čierneho pluku, ktorý sobralo nižšie kňazstvo. Táto nová strana chce slávne zákony z r. 48. zmeniť, ľud do sprostoty a služobnosti znova uvrhnúť. A aby toto obsiahla, dala si falošné meno „ľudovej strany,“ aby ľud povedla.“ Potom povedal, že liberálne smýšľajúce občianstvo okresu musí sa ozvať proti akcii ľudovej strany.

Čo spravila liberálna strana v Széchényi to mala by všade spraviť, totižto mala by aj ona súčasne s ľudovou stranou vydržovať shromaždenia.

Myslienky na čase.

Ľudová stránka už plnou mierou kortešuje, a z týchto kortešačiek zrejme vidíme, že kortešom týmto nenie nič svätého, lebo oni sa spriatelili nielen s ruskými, ale sa spriatelili aj s rakúskymi uhrožavcami. Oni nábožnému ľudu hrozia zatracením duše, jestli ich zanechá, a takto ho nesvedomite klamú, krajinu do zmatku a bludu vedú, ich farizejské účinky nielen že spoločenský život zmieňli, ale aj v mnohých rodinách pekelnú nesvornosť splodily. Oni bezzákladne, teda nestatočne

osočujú a nesvedomite znevažujú oných mužov, ktorých si ľud obľubuje, a to preto, aby tým ľahšie ku cieľu dôjsť mohli, slovom, oni oproti všeobecnej mienke konajú také veci, ktorých sa Boha a vlast milujúci človek nedopustí. A žiaľbohu, hlavný a najnesvedomitejší korteši sú niektorí katolícki kňazia, ktorí z minulosti sa nič nenaučili, nezmdreli a za dobré uznávajú, keď vážnosť svoju a svojich súdruhov ďalej podkopávajú.

Títo nesvedomití kňazia násilným spôsobom a strašením nútia svojich spolu duchovných, aby s nimi držali a ľud klamali. Oni ich búrením podkopávajú obchod priemyselný a roľníctvo, bo zlorečia proti vlasteneckým ustanovizňam a zlorečia tak jako podnapilý paholok. A istá, bárs menšia čiastka ľudu ide za nimi preto, lebo nevie, že aj pod reverendou nevlastenectvo a tak zlost panuje, nepochopí ich ciele, nepochopí, že títo proti slobode, a tak proti jeho smerom účinkujú, a že špatnú farizejskú úlohu hrajú, ba že ich slová sú medové, ale ciele a skutky sú opravdovou otravou pre ľud. Kňazia títo tú hlúpu nádej prechovávajú, že zahatia a obrátia beh slobody a rovnoprávnosti a že oni budú zas šafáriť s ľudom, jako šafáрили v tmavých časoch. Oh, nie! pánkovia, náš rozumný ľud za vami nepôjde, ponevác sa zrejme presvedčil, že vaše reči sa zdajú byť sväté, ale ciele a skutky pekelné, bo nezabudol na to, jako ste s nim až doteraz neľudsky nakladali. On bol pod vašim tútorstvom a v mene Pána Boha ste mu ten ostatný groš z vrecka vydriapali; vie ľud dobre, že pokoj ste vy zničili, áno vie dobre, že vaše pokračovanie hrob kope krajine a len preto bez prestania búria proti krajinským vrchnostam, aby ste tým ľahšie mohli dosiahnuť nesvedomité ciele svoje; vie on, že stránka vaša nie je ľudová, ale stránka reakcionálna, spiatočnícka, ktorá ľud o slobodu priviesť zamýšľa.

My z presvedčenia hovoríme, že vy ste prestali byť kňazmi, ale ste zostali blúznivými politickými agitátormi. A len buď Bohu chvála, že všetko kňazstvo sa tak jako vy nevlastenecky nechová a bezzákladne nebúri. Áno, chvála Pánu Bohu, že ľud otvoril oči, a duch pokoja sa rozširuje, a tak sme presvedčení, že víťazstvo naše viac nezamedzia žiadne vaše podvodné reči a poburujúce spisy, ktoré zmatok a rozkúskovanie krajiny docieliť sa namáhajú.

Náš ľud dnes žije v tom presvedčení, že kňazia sú príčinou toho, že Pán Boh nás trestať neprestáva, preto že títo s ich táraninami rozširujú nepokoj, búria rodiny, z kostolov tvoria zlorečné miesta. No my sme nenie poverčiví, ale je v skutku tak, že leje, hromy a z týchto pochádzajúce ohne sú na dennom poriadku, následkom čoho obilie a zemiaky hnijú a tak ideme psoté, hladu v ústrety. Ale už jakokoľvek sa vec má, zrejme je, že kňazské neresti, hecce a s týmito spojené strašenia ľudu majú opačné výsledky, a my preto privolávame: len ďalej pánkovia, proti Pánu Bohu, vlasti, proti zásadám arcipastierskym, hovoríme len ďalej a presvedčíte sa, že toto spôsobí vašu záhubu. Mene tekel upharsin! K.

DOPISY.

Rohrbach, 30. júla

Ctený p. Redaktor!

Veľmi rád čítavam Opravdivého Kresťana, ale hlava sa mi krúti, keď čítam, jak mnohí páni farári a kapláni namiesto toho, aby veriacich svojich vyučovali svätému evanjeliu, práve opak toho robia, totižto búria ľud a do nešťastia ho privádzajú.

Náš pán farár nepatrí medzi takýchto kňazov; on v chráme Božom vykladá evanjelium a odslúži sv. omšu. O politike sa v chráme Božom ani slovom nezmieni. Minulého roku 1. októbra s kancľa prečítal pastiersky list a napomínal veriacich, aby verne plnili zákon, ktorý Jeho Veličenstvo potvrdil; ba aj sám bral účasť na prvom civilnom sňatku, a tak tedy u nás ide všetko v poriadku. — Novomanželia idú najprv k matrikárovi a potom do chrámu Božieho

Náš pán farár je aj milosrdný. Nejedného chudobného svojho farníka už darmo pochoval; susední páni farári ale veru nikoho nepochovávajú do tých čias, kým patriční štólu nevypiatia, čoby si peniaze museli hneď aj od žida vypožičať. Ba aj taký pád sa stal, že mrtvého bez kňaza pochovali.

Aj nasledujúci pád sa u nás stal. Vdôv a sirôt zaujal sa brat zosnulého manžela a chcel si vziať za ženu švagrinu. Kapitula ale len tak chcela k sňatku svoliť, jak patričný zaplatí 80 zlatých. Keď vyšiel zákon o civilnom manželstve, dal sa patričný civilne osobášiť. Pán farár nechcejúc dovoliť, aby sa u nás niečo takého stalo, žeby niekto nepýtal si aj požehnanie cirkve na svoj stav manželský, prisl kapitulu aby privilila k cirkevnému sňatku bez poplatku. (Nuž hľa, takto „škodia“ ľudu tie cirkevno-politické zákony. Teraz to šlo aj bez tých 80 zlatých. Pozn. Red.) Kapitula to aj spravila a pán farár sobášil patričných aj cirkevne.

Nech p. Boh živí a požehnáva takého duchovného pastiera, ale zároveň nech dobrotivý p. Boh všetkých pastierov osvietí ráci, aby veriacim dobrým príkladom predchádzali, aby veriacich svojich nebúrili proti zákonom a vrchnostiam, lebo zo svojho účinkovania budú museť počet vydávať.

Ponevác náš p. farár so susednými farármi do jedného mecha nedúcha, tak ho ktosi zo susednej dediny v Kresťanovi falošne opisal. Náš pán farár ale mnoho na toto nedbal, mysliac si: psí hlas do neba nejde.

Úrodu máme strednú. Z malackého okresu chystáme sa na 8. septembra do Budapešti na výstavu.

Dobrý katolík.

Budapešť, dňa 25 júla 1896.

Veľactený Pán Redaktor!

Prijmite tento krátky, ale pre terajšie pokolenie poučný rozhovor. Dnes rano ja a môj kamarát Štefan vybrali sme sa z Kőbányi do Budapešti našu rodinku navštíviť. Idúc cestou, takto sme sa spolu shovárali:

Jano: Štefan, či ty čítaš tých Kresťanov oboch?

Štefan: Ja „Kresťana“ čítam, ale naši mi hovorili, že toho „Opravdivého Kresťana“ treba spáliť, nie aby som ho čítal.

Jano: Veď by si pochodil, keby si sa takej hlúposti dopustil. Náš pán by ti to veru nikdy neodpustil. Pán

zaplatí zaň, a ty by si ho páliť? Náš pán, vidíš, nepovie toho lebo toho Kresťana čítaj, len chce ako dobrý kresťan, aby sme aj my vedeli dačo, čo sa robí vo svete. Nevieš, ako nám voľfaktorý deň povedal, aby sme sami posúdili ktorý má pravdu, či „Kresťan“ a či „Opravdivý Kresťan.“ Ja obidva čítavam, ak len mám kedy.

Štefan: Nuž a ktorý že sa ti lepšie páči?

Jano: Veď ma dobre poznáš, ja som bol vždy pokojamilovník; keď niekto do mňa aj zadrupuje, odidem radšej preč. Vieš už teraz, čo ti chcem povedať? Keby ten „Kresťan“ neprezíval, nuž by to ešte len bolo. Ja doma mám luterána suseda, nikdy som sa ešte s ním nevadil; prečo by ho ja mal prezívať? Nášho Dávida, krémára prečože ho mám tiež prezívať? Snáď preto, keď mi pred lanským testiná zomrela, že mi požičal 10 zl. na pohreb? Kde by ich bol chytrý dostal, keď bola taká bieda o groš. Pán farár chce mať svoju štólu ešte pred pohrebom.

Štefan: Veď to len mnoho koštuje u nás ten pohreb! U luteránov ku pr. zaplatia farárovi dva zlaté a učiteľovi 1 zlatý.

Jano: Keby si ty vedel čo to ešte v druhých obciach koštuje: na Lúžnom, tam je niekedy jedna krava málo na pohreb.

Štefan: Ale či už bol súd pre tú bitku, čo bola na Jozefa v tej krčme?

Jano: Veru náš mladý pán učiteľ, keď sa napije, mohol by radšej domov ísť spať, a nie tam s mládenci nečím robiť. To neslúži ku cti učiteľovi, keď ho žalujú pre bitku pri okresnom súde! Ešte bude špatnejšie ak sa dosvedčí naňho.

Štefan: Ten náš rychtár ešte dost dobre spravuje tú našu obec. Ja len to poviem, že sme na tele utratili ale na duchu sme vyhrali, čo? Je to len Mrva, ale zo pšeničného chleba.

Jano: Keď musím pravdu povedať, mal by pán slúžny a tiež pán notár lepšie na úzde držať takých piaristov, (korhefov) ako bol Lauko a Turan.

Štefan: Ba či prišla toho luteránskeho učiteľa žena k rozumu? Veď ten chudák je polutovania hoden. Ona lieta, behá a nerobí nič; len žaluje na muža take hluposti, čo jej to nik neuverí.

Jano: Ja by som mu poradil liek: v našom chotáre je dosť lieskovej masti; tou nech mastí.

Štefan: Ešte som sa ťa mal spýtať volačo, chytrý mi nemôže na um zísť, nó. Aha! Prečo to toho redaktora od Kresťana posúdili?

Jano: Nuž len preto, keď nadal i pánu kráľovi, posúdili ho do Segedína na pol roka, ale ak sa mu to ešte dačo takého príhodi, nuž ho potom za jeho prezívania nie vraj do Segedína ale do Budína, do blázince dajú.

Liskovan.

V Makove (trenčianska st.), 29. júla.

Ctený pán Redaktor!

Ešte som sa nedočítal dopisu s našich vrchov, prosím tedy ráčte týchto pár riadkov uverejniť. Máme sa o mnoho lepšie od toho času, čo sme sa stali veľkou obcou, ponevác sme patrili s daňou a poriadkami pod šiestich rychtárov, a teraz máme jeden ovčín a jedného pastiera. Náš pán farár sa do politiky nemieša, jako to o mnohých v „Kresťanovi“ čítame, ani oproti civilnému manželstvu nebúri, ba čo viac, už viacej párov zosobášil, keď prišli do kostola od notára, kde mladucha v svadobnom rúchu a vo venci bola. Kaplána nemáme — zanechal nás.

Jako som spomenul je naša obec z Kollárovic, Petrovic, Pšurnovic, Setechova, Rovného a z Vysokej zostavená, sú teda naši ľudia tu všelijakej mienky a to tým viac, keď sbierajú rozum po Rusku, Prajsku, Amerike a všetkých sveta stranách, kde ich všade „Krestan“ prenasleduje, ktorý pokoj a svornosť ešte aj tam ruší medzi nimi. Škoda, že títo dobrí ľudia nemajú toľko samostatného náhľadu, aby boli hneď z prvopočiátku nabliedli, že „Krestan“ ich len svádza a do nešťastia privádza.

Občan.

Od nas, v júli.

Otený pane Redaktor!

Predovšetkým prijmite v mene mnohých, nielen taký, z obyčaje vyjadrovaný, lež najopravdovejší, z hĺbky srdca pochádzajúci vďaka za to, že ste sa prichytili ku vydávaniu „Opravdového Krestana“. Z dosavadného obsahu sme sa dôkladne presvedčiť mohli, že časopis tento náležite a k úplnej spokojnosti opravdových krestanov-vlastencov zostavujete. Tomu, kto sa chce poučiť a jasnejšie vidieť — a tých je, verte mi, veľa — pravde a skutočnosti zodpovedajúce vysvetlenie, poučenie poskytuje a „Krestanovi“, ktorý si vytknul za „svätý“ cieľ: ľud slovenský balamútiť, klamať, za nosom vodíť, búriť, o spokojnosť ho donášať, hlúpymi vymysleninami bláznit, od buka k bubu halabúšiť, žily zpúšťate. Vďaka Vám za to, srdečná vďaka! Bárs by ste bol začal časopis tento o mnoho prv vydávať bolo by sa mnohému zlu vyhlo, ľahkoverný ľud nebol by býval zavedený, o pokoj pripravený. No ale: „Lepšie pozde, ako nikdy!“ „Čo sa vlečie, neutecie!“

Kto s pozornosťou sprevádza, jako je „Opravdový Krestan“ prenasledovaný, jako farári od neho odhovárajú, jako sa modlia za jeho zkažu, zaniknutie, jako ho pália, zaklínajú, jako redakciu začitujú, ten sa musí veru diviť, že na „divého“ Krestana ešte natápať možno. Lež napriek tomu veru zhusta vidieť ho; odoberajú ho, čítajú ho, schovávajú ho, nedajú ho, rozširujú ho dobrí jeho priatelia, dobrí, mierumilovní krestania, pokoj, svornosť, blahobyť ľudu krestanského na srdeci nosiaci jeho prívrženci, vlastenci. A prečo? *Lebo hlása, bráni zásady, neodskreptitelné pravdy, ktoré každý rozumný a obuchom nie uderený človek si osvojiť a podpísať musí.* A to zabezpečuje jestvovanie „divého“ Krestana.

Že ho kňazia habú a z rúk poučiť sa chcjúceho ľudu vytrhujú, tomu sa nedivme; veď mu títo páni i bibliu z rúk kmašu, čítať nedovolia, aby sa vraj nepokazil. Tedy to nech nás nemýli a ľudáci-chudáci, jak chcjú, nech si z toho poučenie vezmú. Ale, horkýže vezmú!

Prosim Vás, jak Vám len možno, rozšírite „Opravdového Krestana“ obsah zprávami každodenného života, lebo to ľud rád číta, krajinskými a svetovými politickými udalosťami ovšem len v krátkosti, besednicou, zábavnými a poučnými článkami.

Potom ráčte ho posielat i nepredplatiteľom. Dôverne a rovno poviem prečo.

Mnohý by ho aj rád čítal, ale veru naň tých pár krajiarov nemá, alebo ich dať ľutuje. Darmo je, ale náš ľud je ešte taký!

A či sa domnievate že „Krestana“ predplácajú jednotliví čitatelia zo svojich vrecák?! Ani chýru! S veľmi malými výmienkami a predsa ho je v niektorej obci ani „muchotrávok“ po dáždi.

Krestana predplácajú z ružencovej, apoštolátskej, srdcovej, braterskej, sesterskej, škapuliarskej, sviečkočkovej, pohrabnej, snáď i z kostolnej zvončekovej a Pán

Boh sám vie, ešte z jakej kassy; potom už Krestan môže ľahúčko i vo 10—15—20 exemplároch leteť z rúk do rúk, z dom do domu „ruženiarov“, osvetľujúc a stimujúc svoje čitateľstvo oproti „svetlákom“, „pánom“ a poriadkom, zákonom krajinským

Hľa! takýmto spôsobom sa rozširuje rozumovanie, nadávanie vláde a vrchnostam, huckanie, búrenie ľudu, pekľom strašenie „hec kaplánikov“ a františkánov.

Dr. Otár.

Dolná Orava, dňa 3-ho augusta.

Otený Pán Redaktor!

Ľudové shromaždenie dňa 2-ho augusta v Trstenej vydržiavané nedonieslo morálneho osuhu. Účastenstvo bolo mimo očakávania malicherné. Zoltán Zmeškal 30.000 ľudí za isté držal a nezišlo sa i so ženami a deťmi viac ako 5000 napriek tomu, že okolo ľudnatej Trstenej v blízkosti najväčšie oravské obce sa nachodia, a napriek tomu že nový apoštol Zmeškal od týždňov dňom i nocou po obciach chodil a ľud na súčasťenie sa vábil. Ba chcjúce privábiť aj dolno-oravské obce, v ktorých luteráni väčšinu tvoria, slovensko-nacionalistických „vodcov“ v porade vo Veľkej Vsi vydržiavanej tým chcél získať, že národnostného kandidáta chcél spoločne s nimi vystaviť. Snaha táto k cieľu nevedla, lebo luteráni poznajú smer ľudový a chráňa sa ho, a do Trstenej nedostavil sa z nich nikto. Na chýrnej tejto porade „najpremyslenejšie“ usiloval sa hovoriť Zichy, ale tomu náš slovenský ľud nerozumel ani vtedy, keď im to Zelenák zle pretlumočil. — Slabšie peroroval Zmeškal, horšie Vaczulík a najplnšie Zelenák. Ľud bol netrpezlivý a v očakávaní oklamáný. Nevedeli, kedy majú súhlasit' a s čím byť nespokojní, preto na slepo prisviedčali i kde nebolo treba a naopak. Len nech tak pokračujú, — ešte dve-tri takéto zasadania v Orave a ľudarov budeme s lampášom hľadať. Agitovať súkromnými intrigami vedia títo noví politikovia, no parlamentárne účinkovať, ak je to všade tak, ako bolo u nás, ani najmenej. — Škoda bolo ten ľud pre takú malichernosť do Trstenej sohnat'. Teší nás veľmi, že už aj Oravci videli toho Ferdinanda Zichyho a počuli čo chce ľudová strana, teraz už vedia, že čo dobrého chela by zaviesť ľudová strana, to práve *chcú zaviesť liberálna vláda* a čo ešte iného chce Zichy, že sa previesť nedá, a že je to len sieť na lapanie holubov aby potom svoje sobecké chůtky mohol ukojit'.

Oravec.

Slováci na výstave.

Hľa, jako sme trafili do živého Krestanovi, keď sme pochválili tých Slovákov, ktorí boli výstavu pozreť. Zlost a hnev lomcuje páni od Krestana, že daromné bolo ich kázanie a zaklínanie s kanclov, daromné vyhrážanie pekľom a hnevom Božím, Slováci predsa len prišli na výstavu. K tomu ešte keď sme my tento skutok Slovákov schválili, hľa, jako vystúpil „Krestan“ v čísle 29. proti nám? Kto číta ten článok musí uznať, jak závidia títo vodcovia (ale falošní) ľudu, keď sa Slovák niečo poučiť, skúsiť môže. Oni majú radi ľud slovenský, áno až veľmi radi, ale len vtedy, keď tento v temnote väzí: aby si ho dľa svojej vôle na všelijaký spôsob okolo palca obrúcať mohli.

Krestan píše, že ľud slovenský nenie spokojný so svojou politickou slobodou. Áno, dľa zásad Krestana nie, lebo tento keď vidí, že sa Slováci zo svojho spánku prebúdzajú, nuž sa usiluje zamedziť každú cestu ďalšieho vývinu tým, že mu pod pokutou večného zatracenia

bráni čítať všetko to, čo nepochádza od p. Lepsényiho, a aby mal ľud slovenský akú-takú vynáhradu, nuž ho vyzýva, aby chodil na ľudové shromaždenia poučiť sa.

Dalej, že my vraj nevieme, že kresťania v nedeľu nepracujú? O áno, vieme to dobre; ale aj to vieme, že v nedeľu každý poriadny, dobrý kresťan, ide sa do kostola pomodliť, odpočinúť si, ale nie 4-10 hodín cestovať. A potom čo počuje tam? Asnáď aby zachovával zákony? Oj nie, poučujú ho, ako má päsťou byť proti zákonom. Tam sú všetci kňazia, teda kto vybavuje doma služby Božie? Kto vynaučuje náuke kresťanskej? Výstava stojí vraj peniaze, nuž a prečo sa na ľudových shromaždeniach robievajú zbierky: tu na ľudovú tlačiareň, tu na spisy a noviny ľudové, tu na politických väzňov ľudovej strany, tu na napomoženie pokladnice ľudovej strany atď. Teda to je všetko nič. Len na výstavu ísť to koštuje peniaze. Obzrenie si výstavy stojí všetko spolu 5 zl., kdežto jedno ľudové shromaždenie stojí skoro jedného každého 5-6 zl.

Hovorí, že popisy slovenských voličov sú zrejším svedectvom ich schudobnenia. Možno, ale je to nie príčinou, že voličia tratia vóta (hlasy). Mal by vedieť pán Kresťan, že pri sedliakovi nenie zavedený majorát; keď jeden otec má viac synov alebo dcér, a keď ich požení a povydáva, teda rozdelí im svoj majetok — pozemok — následkom čoho rozpiše sa aj daň a na každého pripadne veľmi maličká summa dane, dľa ktorej nemôže mať patričný vótum. Tak sa trati právo volebné. A čo mu pribudne dane následkom nových matrik, to je sotva ročíte 2-3 kr., to pribudne značne veľkostatkárovi, kupecom a bohatým kapitalistom.

Keď boli naši Slováci na výstave, ablegáti a hl. župan pohostili ich, zabávali sa s nimi; teda nehanbili sa za nich. Darmo „Kresťan“ bubnuje, že on vie, kto to bude platiť do stoličnej a štátnej kassy. Cielí na to, že sa to potom snáď rozvrhne a to Slováci zaplatia? Mýli sa a nech neupodozrieva. Tí páni nešli do Pešte na účet stoličnej a štátnej kassy a ani sa nehostili tam na účet Slovákov.

Že čo si Slováci popozerali v Pešti? Zaiste nie Kresťanom radené miesta, lebo neprišli obzerat' miestnosti politicko-náboženských činov, majúce na pamäti, že o ich politiku sa „Kresťan“ až pri mnoho stará; a keďby sa toľko zapodieval s breviárom, zaiste by viac poslúžil ľudu, lebo by dal dobrý príklad aj iným kňazom, jako majú svoj ľud povzbudzovať k pobožnosti, ktorá je najvhodnejšou politikou Slovákov.

Vyhovára sa „Kresťan“, že vraj na výstavu nezakazoval ísť. Áno, to nech povie bláznovi, ktorý nemá pamäti; my len to tvrdíme, že áno, až veľmi kričal, že čoby mali Slováci na výstave hľadať? Ale teraz sa chce vyhorit', lebo vidí, že daromné bolo jeho namáhanie a hlásanie. Že vraj o výstave málo písal „Kresťan“? Áno málo pekného a chvalitebného — iba špintal, šprihal, čoho bolo až mnoho.

Prečo sa nepripojili za vodičov Slovákom na výstave tí páni od redakcie Kresťana? Prečo sa hanbia za nich? Prečo sa im v Pešti neukážu takými priateľmi za jakých sa im v ich časopise vydávajú? Áno páni, výborné svedectvo ste si vydali o vašom priateľstve k ľudu.

Že nieto slovenských výrobkov na výstave? Teda oni to nevidí Kresťan, máme mu snáď palcom ukázat' na vystavené veci zo Slovenska. Nech sa pýta pán Kresťan tých hájnikov z Oravy čo tam robia? Ukážu im peknú výstavku oravského panstva; nech sa pýta Žilinčanov, Chvojničianov, Liptákov atď. povedia mu čo je s ich strán na výstave. Ale snáď Kresťan hľadá v „Os-Budaváre“-e

alebo v „Konštantinapol“-i Slovenky? Tam bude darmo hľadať, lebo naši Slováci ešte v mravoch neklesli tak, jako si to „Kresťan“ myslí.

O pilnosti a pracovitosti Slovákov písali sme vôbec; Kresťanovi je ľúto, že usilovné poburovanie ľudovej strany sme zamlčali? Áno nahradili by sme vám to vďačne, ale šetríme našich čitateľov, lebo keď by sme tie slová, tie výrazy upotrebovali, ktoré „Kresťan“ tak často, ba vždy upotrebuje, ešte i atrament by sa musel červeňať od hanby.

Kresťan žiada, aby úradné dopisy aj v slovenskej reči boli doručované? Či zabúda na to, že tieto dopisy každému do jeho reči majú byť preložené ústne notárom alebo doručovateľom? Či ale Slovák o jeho reč kto olupuje? Alebo či snáď vláda uhorská nemá práva požadovať, aby reč maďarská bola rečou úradnou?

Píšete sa s vašimi potravnými spolkami? No, však tie spolky pekne napomáhajú chudobný ľud, pohliadnite si len do Liptova. Účastinári skladajú peniaze, kňazia kupujú ovos po 1 zl. 50 kr. mieru vtedy, keď je on po 1 zl. 20 kr. Kňazia predávajú soľ, múku atď. Stalo sa, že jeden farár raz v nedeľu nevedel, či má skorej do kostola ísť, či soli navážiť a či mlieka namerat'?

Áno, pán „Kresťan“ sa len tomu teší, keď jeho Slováci sa tak držia, ako sa držali v Detve a v Rovnom. Tomu sa teší, keď program ľudovej strany bitkami pečatia.

J. K.

Lastovičie hniezdo.

Od E. R.

Keď som bol ešte chlapcom — bude tomu asi dvadsať rokov — často som si zastal pred domom pána Bledého.

Tam som sa usalašil na štvrtú hodinu, často i dlhšie na veľkú kamennú lavicu a s nekonečnou zaujímavosťou pozoroval som lastovičky, ktoré si pilne stavaly svoje hniezdo. Videl som, jako preletujú po ulici, majúce zobáčky plné blata, jako chytro odletujú a priletujú ku stavbe svojho hniezda.

* * *

Pána Bledého znali jako dvojnásobného millionára ale zároveň aj jako bezcitného, skúpeho človeka najtvrdšieho srdca.

Mal jedného syna, ktorý do gymnásiuma chodil a ktorého pekná budúcnosť očakávala. Pán Bledý už dlhé roky očakával túžobne ten deň, keď univerzitný diplom jeho syna nové papršleky slávy bude vrhať na meno Bledých.

Pani Bledá bola mladá ženička, jedna z pomedzi tých, ktoré nie sú schopné utvoriť si mienku o niečom a sú úplne otrokami svojich mužov.

* * *



Jedného dňa napadlo pánu Bledému, že odkvap a strechu svojho domu dá opraviť a hneď poslal pre murárov.

— Strhnite i to dolu! — a ukázal na lastovičie hniezdo.

— Takto sa aspoň od tých hnusiach vtákov oslobodím, — dodal so spokojnosťou.

Na šťastie mesiac august blížil sa už ku koncu; i mladé lastovičky už povyletovaly z hniezda, ktoré ostávalo prázdne. A tých niekoľko lastovičiek, ktoré sa navrátili ku hniezdu, strávili noc na susednom orechovom strome.

Keď som zo školy idúc znova tade išiel, videl som na dlhých rebríkoch pracujúcich robotníkov a dolu na podstení ležiace rupy hniezda. Vietor porozfukoval páperie a uschnuté blato hniezda rozmetal. Slzy vystrekli mi z očí. Tieto malé hniezda tvorily moju najväčšiu radosť a o túto ma teraz orabovali.

Ale v povetří objavil sa krádel lastovičiek a zdaly sa byť tak šťastnými všetky spolu, že som sa hneď potešil.

Predsá však cez niekoľko dní cítil som veľkú nenávisť oproti pánu Bledému.

Nasledujúceho roku navrátily sa lastovičky opätovne. Keď nenašli svoje, s veľkou námahou postavené hniezdo na obvyklom mieste, zdaly sa byť veľmi nepokojnými a čoskoro som spozoroval, že si začaly stavať hniezdo v susedstve nepriateľského domu. Ale o niekoľko dní ku môjmu najväčšiemu prekvapeniu i pod odkvapom domu pána Bledého poletovali dve lastovičky, aby si tam postavily hniezdo. A tieto dva vtáčky chovaly sa veľmi smele. Snáď nepočuly ani chýru o Bledom a teraz po prvý krát prišli do tejto ulice. Dost na tom, že boly dosť nemúdre a ja z radosti by bol vykrikoval:

— Pozorujte! Lepšie by ste urobily, keby ste si postavily hniezdo niekde inde!

Pán Bledý, ktorý ináče mal dobré oči, nespozoroval lastovičky; len pozdejšie spozoroval, že si postavili hniezdo, keď už v ňom mladé štebotaly a ľahkomyselne švitorily: pšt! pšt!... Bledý sa strašne nahneval a hneď sa ponáhľal do drevárne po drúk.

— Čo chceš s ním? pýtala sa ho žena.

— Hneď uvidíš!

Bledá spozorovala, čo zamýšľala jej muž a trasúcou rukou zachytila drúk, lebo verila v tú pôverčivosť, že lastovičky prinášajú šťastie na dom a rodinu.

— Oh, prosím ťa, nerúčaj to hniezdo!

V tom okamihu šla popred dom jedna stará žena.

— Veru pani urodzená má pravdu, pán Bledý — hovorila dôrazne — to by bolo veľkým briechem a oľutujete, keď to urobíte.

Bledý ju zlobive okrikoval:

— Prac sa odtiaľto, stará bosorka a inému dávaj svoje rady!

— Dajte pozor, pán bledý, lastovičky nosia šťastie!

— Netle hubou! Dolu s tým hniezdom.

— Mužu môj! — zvolala Bledá, neuvaž na nás nešťastie!

A úbohá žena skoro zamdlela od strachu.

— Veď ti neskodia tieto malé vtáčky. A tak utešene štebojú.

— Nemôžem vystáť krákorenie vtákov — zvolal rozhorčene Bledý. — Prebúdzajú ma zo sna! — a s tým tak udrel drúkom do hniezda, že v kúskoch padlo na podstenie, usmrtiac s päť mladými i matku, ktorá práve bola v hniezde.

Keď Bledá videla pobité lastovičky, v strachu vykrikla a plačúc vbehla do chyže.

Bledý však spokojne si mumlal: — Tak im bolo treba: Keď príjdu iné, i tým sa tak povedie!

* * *

Krátko po tomto syn Bledého složil advokátsku zkušku na universite v Budapešti a navrátil sa domov.

Tvár Bledého kypela radosťou a v sebe takto uvažoval:

— Môj syn vydobije môjmu menu slávu a dnes zajtra bude mať také miesto v spoločenstve, že celý svet bude spomínať meno Bledého.

A už videl svojho syna v ablegátskom a ministerskom stolci...

Jedného augustového dňa sadol si pán Bledý na lavičku pred svoj dom, aby užil čistého povetria. Zrazu spozoroval na konáre orechového stromu jednu samotnú lastovičku ako smutne pohliadala naňho. Hlavičku mala ovesenú, krídelká spustené a jej celé telko sa triaslo. Jej čierne očka ako dva diamanty blýskaly v duši Bledého. Bol to len malý vtáčik, ale veľkomožný Bledý predsá sa nafakal jeho pohľadu a v jeho duchu náhle vzbudil sa nepokoj.

Ešte väčšmi sa zmútil, keď sa mu zrazu tak zdalo jako keby mu do uší niekto zvolal:

— Lastovičky nosia šťastie! Na druhý deň a celý týždeň každý deň znova a znova videl tam trasúcu sa lastovičku. Jako keby ho bola každú hodinu pritiahla tajná moc pod strom, na ktorého jednom konáre sedela lastovička.

Bolo mu to večitou výčitkou za tú surovosť, lebo malá lastovička ustavične tam oplakávala jej zničenú rodinku, rozbúrané šťastie.

O krátky čas bol Bledý natoľko rozčuleny, že nemohol ani spať, a keď i zaspal, trápiho strašné sny.

Tolké lastovičky ho vo sne obletovaly jako orly a zobaly ho svojimi zobákami. A potom so strašným, ponosujúcim sa štebotom odletovaly.

Pán Bledý neraz vyskočil z postele celý spotený a strašné lastovičky hneď zmizly. Ale jedna ostala tam vždy pred jeho očima, tá, ktorá na ratolesti učená sedávala na strome.

Konečne, aby sa trápenia sprostil, rozhodol sa, že lastovičku zastrelí.

Vzal flintu a rozčuleny vyšiel na dvor. Namieril na lastovičku, potiahol kohútik, ale puška — zlyhala. Trikrát namieril na lastovičku a tá predsá len tam ostala na ratolesti orechového stromu s pohľadom plným výčitok.

Bledý spozoroval že má na puške zavlhnutú kapslu, túto strhol a položil novú.

V tom okamihu navrátil sa jeho syn Gustáv z prechádzky so svojou matkou. Bledý, aby pozrel kto vstupuje do dvora, nešikovne sa zvrhol, puškou zavadil o strom, táto vybuchla a Gustáv zaliaty krvou klesol na zem.

Úbohému šuhajovi vrazil náboj do prs. Vypustil ducha v náručí svojej matky.

Lastovička splašená výstrelom, odletela.

Bôl Bledého bol neopísateľný. Jeho pýcha, jeho nádeja, jeho ctižiadnosť zmizla. Čo mal teraz robiť so svojim obrovským majetkom, ktorý svojou skúposťou usporil!

Jeho rodina, ktorou pre jej chudobu opovrhoval a nenávidel, usmievajúc sa, prevezme jeho majetok. Oh, strašlive ho potrestal los!

— V ten deň, keď si pobil lastovičky, vyvolal si na nás nešťastie! — hovorila jeho žena. — Lastovičky prinášajú šťastie!

Tmavý plameň zasvietil sa v jeho očiach. Ale neprehovoril slova a hlava klesla mu na prse.

— Lastovičky nosia šťastie.

Tieto slová ustavične oznievaly sa mu v ušiach.

Predsá len príjde ten okamih, keď sa vzbudí svedomie i toho najchladnokrvnejšieho, najnevernejšieho človeka.

Od tých čias čo Bledý pochoval svojho syna, nevideli ho ľudia na ulici. Hlboké vrásky utvorily sa na jeho čele a tvári, vlasy sbelely a jeho vypýnavá postava sa shrbovala pod ťarchou trašného úderu, ani predtým nebol shovorčivým, ale teraz vôbec cele zamlknuť.

Prečo žil tak utiahnuto, samotársky? Prečo Bledá ukryvala svojho manžela pred svetom? I to zvedeli onedlho.

Jeden árendátor Bledého chcel sa porátať a tu bol treba podpis Bledého.

So svojou ženou vstúpil do chyže.

Árendátor porozkladal po stole písma a prosil Bledého, aby účty prerátal a ich podpísal.

Bledý počúval svojho árendátora s podivným úsmevom. Potom vzal pero do ruky a veľkými literami nasledujúce slová napísal na listinu!

„Lastovičky nosia šťastie!“

Zblaznel!

O poskytnutí prvej pomoci.

II.

Často po úraze (i po údere hromom) nastáva *omdlenie*, ktoré sa často u osôb slabých dostaví zdanlive, bez príčiny. Tu pomáha najlepšie prúd čerstvého vzduchu: otvoria sa rýchle okná a dvere, uvoľníme tuho ztiahnuté šaty, aby pľúca mohli dýchať. Omdlelí sa nemá posadovať, ale položiť. Ku prebraniu slúži umývanie tváre vodou s octom, čuchania ammoniak; v hlbšej mdlobe zkusí sa i umelé dýchanie.

Niekdy je omdlenie len následok výlevu krvi do mozgu alebo mrtvica, tu ovšem je treba volať naskutku doktora a do jeho príchodu nemocného nechať v pokoji a prikladať mu na hlavu ľadové obklady.

Stav omdlenia nastane i vtedy, keď sa človeku nedostane čerstvého vzduchu, čím vzniká *udusenie*. Prístup vzduchu do dýchacích strojov môže sa zamedziť dvojakým spôsobom: asíce keď padne do vody (utopenie), do piesku (zasypanie) a pod.; alebo keď si sám zastaví vzduch (obesenie, udusenie, zaškrtenie).

Vo všetkých týchto prípadoch ide v prvom rade o to, dodať pľúcám čerstvého vzduchu, donútiť ich dýchať. Týmto cieľom musí sa odstrániť všetko, čo dýchaniu prekáža: povraz alebo šatka krk zadrhujúca sa odstráni; pri utopencovi vytre sa šatkou hlien z úst a hrtana a jeho telo má sa mierne nadvihnúť tak, aby hlava dolu a ústa k zemi smerovali, snažme sa mu vodu z priehradnice vyhnať; podobne i človeku, ktorý bol zasypaný musíme ústa, nos a hrtan očistiť. Po tomto sa zavedie umelé dýchanie.

Najlepší spôsob je tento: Taká osoba položí sa rovno na chrbát, s hlavou nižšie než telo, potom sa konajú pohyby jej ramenami v troch tempách asíce na-

tiahnu sa ramená nazad a na hor zároveň s hlavou, potom sa ramená skríža na prsách a okamžité stlačenie prs. Prvým pohybom sa prsá rozšfria aby vzduch vnikol — druhým i tretím pohybom sa vzduch z pľúc vyháňa. — Tiež sa odporúča opatrné stlačovanie brucha dľa taktu, aby sa bránica vtlačovala do dutiny prsnej a tým sa pľúca zúžovali; ďalej radí sa vháňanie vzduchu priamo do pľúc rúrkou, čo je ale dosť obťažné.

Pamätujme si len, že mnohokrát podarilo sa po umelom dýchaní, i celú hodinu trvavším, priviesť zdanlive mrtvého k životu a že tedy musia sa pokusy oživovacie konať dlho a úsilne. Jeho účinok ale podporujeme tým, že k nosu bezvedomého položíme éter alebo épvaku, vstrekujeť pod kožu látky dráždiace atď.

A nielen tým, že vzduch vôbec sa k pľúcám nedostane, vzniká udusenie — ale i tým, keď dýcha osoba vzduch nečistý, *jedovaté plyny* obsahujúci. Sú to hlavne kyslíčnik uhelnatý, ktorý z pece do chyže vniká, keď sa zapchá rúra do komína, gáz atď.

Prvou úlohou je tu vždy vyniesť osobu na takýto spôsob otrávenú na čisté povetrie, uvoľniť jej šaty, umývať ju a zaviesť umelé dýchanie — tak jako u zadusených osôb vôbec. Často však po otrávení plynami vyvinú sa rôzne choroby, ktoré nezbytné vyžadujú pomoc lekársku.

Zmienkou o tejto otrave prichádzame k otravam vôbec. Udať presne, ktoré látky sú jedovaté nenie možno: sú mnohé, ktoré síce tiež vzbudzujú príznaky otravy a le len vtedy, keď boly vo väčšom množstve do tela vpravené. V obyčajnom živote je nám jedom látka taká, ktorá i v množstve pomerne malom pôsobí prudké, často nebezpečné onemocnenie. Vo vedeckom smysle sú otravou i chorobotvorné bakterie, ktoré vzbudzujú nákazlivé nemoce; inak jedom sú nám len isté plyny a pevné i tekuté látky, jako i jed istých tvorov. Tým sú naznačené i cesty, ktorými jed do tela vniknúť môže asíce dýchadly (o čom sme už hovorili), cez kožu, (poranením) a požitím.

Poranením vniklá nečistota pôsobí jako jed, máva za následok i otravu krvi a preto musíme dbať veľmi na to, aby sa rana nezašpinila či už obyčkom alebo iným spôsobom. — Keď sa jedná o uhryznutie hmyzom, hadom a pod. musí byť krv z rany čo možno najviac vytlačená (vyssať krv možno iba takému človeku, ktorý má ústa, jazyk úplne zdravé, lebo inak vnikne jed i do neho.) Tiež je dobre hneď po uhryznutí hadom silne podviazať otázný úd nad miestom rany.

Podobne si počíname, keď niekoho uhryzol pes, podozrelý besnotou. Rana nech sa hneď vyčistí a potiahne lápisom (pekelným kameňom); ponevác jed besnoty rýchle vniká, je pomoc nadmier súrna. V takomto páde však, keď besný pes koho pohryzol, najlepšie je keď sa patričný hneď naskutku vyberie do Budapešte do Pasteurovského ústavu, kde ho zaštepia proti besnote; kto by však nemal na cestu peniaze, nech sa hlási u predstavenstva alebo vrchnosti v obci a meste.

Najčastejšie sa stávajú otrávenia požitím jedu a

to buď náhodou (omylom, z nerozumu a p.) buď úmyselne (vražda, samovražda). Najobvyčajnejšie otravy sú arsen, fosfor, kyselina sírová, vitriol, luh, živé striebro, olovo, modrá skalica atp., ďalej huby, rulík a iné.

Tuto musíme malú radu pripomenúť. V domácich miestach sú často rôzne prostriedky, ktoré sa upotrebnú buď jako domáce lieky alebo k iným účelom (k čisteniu škvrn benzín, k svieteniu čistý lieh, „otravy“ ku hubeniu hmyzu, myši atď.; tu musíme vážne každého upozorniť, aby také látky *vždy* byly uzavrené na bezpečnom mieste, kam deti nemajú prístupu a majú byť označené tak, aby nebolo možno zameniť ich s inými. Z neopatrnosti alebo z omylu staly sa už nepočítané prípady otrávenia.



Čo máme robiť, keď sme časopis nedostali. Ustavične dostávame ponosy od čitateľov nášho časopisu, že „Opravdového Krestana“ riadne nedostávajú alebo že vôbec im ani nepríde, keď si ho predplatili. Vieme, že časťou príčinou toho sú poštári, ktorí sa priznávajú k ľudovej strane a preto i takýmto spôsobom chcú prekaziť šírenie sa novín hlásajúcich svetlo. Mnohí píšú potom, keď novinky nedostali na korešpondenčnej karte, ba niektorí i v zatvorenom liste, čím si len *zbytočné výdavky* robia. Preto upozorňujeme čtených čitateľov že každý *poštovný úrad* povinný je nedoručené číslo časopisu reklamovať, a to z úradu *vždy úplne zdarma*. Na toto pohľadujúci poštovní štátút znie nasledovne: „Chybujúce časopisy treba reklamovať hneď na neuzatvorenom ohlásení (úradnom tlačive), lebo reklamácia sa len vtedy vykoná bezplatne a i chybujúce čísla sa len v tom páde nahradia zdarma.“ — Ďalej hovorí štátút: „Reklamácia je *bezplatná*. Termín k reklamáci pri časopisoch týždenne vychádzajúcich sú 3 dni rátajuce od vyjdenia nasledujúceho čísla“ — Prosíme toto do ohľadu vziať a príležitostne dľa tohto zachodiť. Keď číslo nebolo doručené, treba ísť na počtu, pýtať tlačenu reklamačnú cedulu, napísať na ňu názov nedoručeného časopisu Opravdového Krestana a číslo a tak *bez všetkého výdavku* je reklamácia hotová a naša expedícia zašle nedošlé číslo. Keďby ale niektorí poštár odoprel reklamačnú cedulu dať, prosíme udať nám meno a my proti nesvedomitému úradníkovi zakročíme pri patričnej poštovnej direkcii.

Kráľovská podpora. Jeho veličenstvo náš panovník Franc Jozef ráčil milostive darovať zo svojej privátnej pokladnice *varinskému* dobrovoľnému hasičskému spolku 50 zlatých a židovskému spojenému priemyselnému spolku v Miškovci tiež 50 zlatých.

Pamiatky po dedičovi trónu Rudolfovi. Baňskobystrický biskup Karol Rimély ako bývalý vychovávateľ dediča trónu Rudolfa, má viacej pamiatok po ňom, ktoré teraz prepustil výstave missionárskej usporiadanej v prospech Rudolfovského chrámu. Medzi pamiatkami nachodia sa prvé cvičenia Rudolfove v písaní,

mnoho drobností z časov jeho študentstva a konečne ten brüsselský telegramm, v ktorom korunný princ dal na vedomie Rimélyovi, že si zaslúbil Štefaniu, kňažnu belgickú.

Nové pušky pre vojsko. Spoločný minister vojny objednal nových 180.000 pušiek, z ktorých polovicu v steierskej a polovicu v budapeštianskej fabrike zhotovia.

Šľachetný skutok jedného kňaza. V zemplínskej obci Zubna po tieto dni cez lavičku ponad rozvodnený potok Udava chcely prejsť dve deti, synček a dcéra tajomšieho obyvateľa Honku. Veľká voda oslabila lavičku a dve deti ztratiac rovnováhu, padly do potoka. S brehu dívalo sa na zápas detí s vlnami viac občanov, ale ani jeden si netrúfal príspeť im pomocou. Práve v najnebezpečnejšom okamihu šiel tade z kostola grécko-katolícky kňaz Mikuláš Beskid. Počul výkriky detí, videl ich zápasenie a bez všetkého rozmýšľania tak ako bol, v reverende skočil za nimi a deti vyslobodil. Šľachetný kňaz sám skoro prišiel o život, lebo šaty nasiakly mu vodou, byly ťažké a musel napjať všetky svoje sily, aby sa dostal ku brehu s oboma deťmi, ktoré z istej smrti vyslobodil rodičom.

Výbuch v jednom obchode v Pätikostoloch. V Pätikostoloch udalo sa dňa 30. júla predpoludním strašné nešťastie. V obchode Jána Kosla s drobným tovarom vybúšily pušným prachom nabitú rachétle a poranený bol takrečeno každý človek, ktorý sa v nešťastnom okamihu zdržoval blízko toho obchodu. Mnoho ľudí hodilo na zem, mnohých vypálené rachétle veľmi popálily na tele; tak mešťanostovi Aidingerovi, ktorý práve vtedy išiel popred sklep do úradu, rachétle strašne popálily tvár, vytrhly mu líce a veľký tlak povetria tak silno ho hodil o zem, že teraz leží nebezpečne ranený. Následkom popálenia a popadania asi 200 ľudí je raneno, z ktorých polovicu ošetrujú v nemocniciach. Len v mestskej nemocnici je 37 ranených, z ktorých sotva ktorý sa vylieči. V obchode povstal po výbuchu oheň, ktorý keď bol udušený, našli v pahrabe na uheľ zhorené tri mrtvoly: učňa kupcovho, jednu slúžku a dcéru jedného robotníka, ktoré prišli v nešťastný okamžik do obchodu kupovať. Koszl, majiteľ obchodu, ktorý vtedy stál pred obchodom bol tiež ťažko ranený. Hovorí sa, že nešťastie povstalo tak, že niekto odhodil horiacu zápalku do nádoby, v ktorej bolo 5 klg. pušného prachu.

Nová fabrika v Lipt. Sv. Mikuláši. Jedna spoločnosť zaoberá sa s myšlienkou založiť v L. Sv. Mikuláši fabriku na mäsové konzervy a mäsovú výťažinu. Ako známo jestvujú tam už od dávna početné, veľké garbiarne, ktoré sú prinútené surové kože z inakiaľ dovážať, takže jedine Rakúsko dostane od nich vyšš 3 millionov zlatých za kože. Nová táto fabrika bola by v stave potrebu túto aspoň čiastočne zaokrýť. Podujímatalia sa v tejto záležitosti už i na vládu ohrátili, žiadajúc menovite to, aby sa dodávanie horespomenených článkov pre potrebu spoločnej armády a honvédstva zčiasťky novo založiť sa majúcej fabrike oddalo.

Podpora pre vyhorencov. Pred dvoma mesiacmi v spišskej obci Zacharfalu pustošil strašný požiar. Teraz poslal vyhovencom arciknieža Fridrich 500 zlatých, ktoré nadslúžny podelil medzi nich.

Vražda z náboženskej blúznivosti. Z Trnavy oznamujú, že tam dňa 3. t. m. chytili jedného vraha, ktorý svoju testinú Mariu Šefčík spomenutého dňa popoludní veľkým kuchynským nožom nebezpečne poranil. Útočník sa menuje Michal Kronpár, je 37ročný, ženatý sedlácky pomocník, ktorý svoj skutok spáchal v náboženskej blúznivosti. Pred policiou hovoril pomätene a udal, že ho murári poslali zavraždiť arciknieža Franca Jozefa a on

že na svojej testinej chcel oprobovať, či tejto úlohe zodpovie.

Kráľovské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ daroval Júliusovi Fabinyimu, učiteľovi na meštanskej škole v Košiciach zlatý zásluhový kríž s korunou za uznanie zásluh, ktoré si Fabinyi vydobyl na poli výučby a okolo Červeného kríža.

Minister Dániel v Spiši. Budovu pre tkáčsku školu v Kežmarku dňa 17. septembra slávnostne otvorila. Na túto slávnosť pozvali aj ministra obchodu Dániela, ktorého príchod sa s istotou očakáva.

Primície jedného kniežat'a. Saské knieža Maximilian vstúpil do stavu kňazského a dňa 1. augusta slúžil prvú omšu v Dražďanoch. Na zriedkavej slávnosti bolo prítomná i arcikňažna Maria Jozefa, manželka arcikňažat'a Ottu.

Smrť na kol'ajniciach. Pri železničnej stanici Sv. Jur na čiare prešporsko-galgócleopoldovskej zadrávil po tieto dni jeden nákladný vlak 13-ročného chlapca Jána Horňačeka a jeho telo úplne roztrhal. Úbohého chlapcov brat cestoval v jednom vozni nákladného vlaku a tento ho chcel zdvihnúť do vozňa, ale zle ho chytil, lebo chlapec padol pod kolesá.

„Vstala z mŕtvých.“ V Dlhompoli udal sa po tieto dni veľmi zriedkavý prípad. Manželka gazdu Štefana Durka ráhle onemocnela a ztratila povedomie. Ponevác lekár riekol, že je mŕtvá, porobili poriadky ku pohrabu. V noci pri mŕtvolé modliaca sa žena so strachom spozorovala, že za mŕtvú považovaná žena vstala a shodila so seba plachtu. Žena odbehla rýchle vzbudiť domácich, ktorí v strachu šli do chyže a Durkovú videli sedieť v truhle.

Pre tých, ktorí sa boja od kaplánov prísť na výstavu. Ani by človek neuveril, keby sa na vlastné uši a oči nepresvedčil, jak všemožným spôsobom odhováraju niektorí kňazi a kapláni svojich veriacich od navštívenia výstavy v Budapešti a Kresťan ich v tom napomáha svojimi falošnými chýrami o výstave. Tí Slováci, ktorí sa predsa „osmelili“ obzrieť si výstavu, presvedčili sa, že to, čo popísal Kresťan špatného o výstave, nenie pravda, jako ani to nenie pravda, čo niektorí kňazia a mladí kaplánci pohovorili, že totiž tomu, kto príde do Budapešte, odoberú vieru. Pre tých, ktorí by snáď ešte i teraz verili tým bludom, odporúčame prečítať nasledovné: Kaločský arcibiskup Juraj Császka dňa 4. t. m. celé predpoludnie trávil na výstave. S veľkou pozornosťou obzrel si viac pavillonov a sekretárovi výstavy oddal 500 zlatých na odmeny za priemyselné práce tovaryšov a učňov vystavené v osobitom pavillone, a 300 zlatých dal na napomoženie ľudovej kuchyne. — Nuž hľa, vysokoučený arcipastier obetuje stovky na ľudovú kuchyňu vo výstave, aby len čím viac ľuďom mohla byť poskytnutá lacná strava a tak umožnená návšteva výstavy a kaplánci robia prekážky, aby si ľud obzrel výstavu a sa poučil z nej. — Tak prajú ľudu tí jeho novopečení „vodcovia.“

Učiteľia a žiaci z Trenčianskej na výstave. Trenčiansky škôldozorca Michal Koszka oznámil správe výstavy, že zo stolice asi 100—150 učiteľov a asi 150—200 žiakov chce prísť do Budapešte, aby si obzreli výstavu. Prosil správu, aby pre nich povolila obvyklé výhody. Správa porobila poriadky, aby žiadosti učiteľov bolo vyhoveno.

Obrovský víchor. V sobotu dňa 1. t. m. večer o 6. hodine v Budapešti a na niektorých častiach vidieku naril obrovský víchor. Po nesnesiteľnej horúčosti razom navial orkán podobný víchor, ktorý všetko, čo mu v mieste stálo porúchal, smietol, zlámal a na zem pohádzal.

V Budapešti narobil víchor mnoho škody. Mnohé stromy povyrhľal i s koreňom, viac komínov vo vnútornom predmestí srútil a početné tably na oknách povybíjal. Jedna s krovu strhnutá daska zabila jedného poštovného sluhu. Mnoho osôb bolo raneno sklenenými, tablami, ktoré povypadali z okien. Je šťastie, že víchor trval len za niekoľko minút lebo inak by bol zapríčinil obrovské škody. — Cez Trnavu pretiahol sa tento víchor s veľkým lejacom. V chotáre strhlo jednu pajtu do ktorej sa pred privalom utiahli robotníci. Pri nešťastí šesť robotníkov ťažko ranilo, opatrujú ich v trnavskej nemocnici. Voda vnikla do viacerých pivníc, kde tiež narobila škody.

Pozdvihnutá štátna podpora. Minister výučby dr Július Wlassics pozdvihol dosavadnú štátnu podporu ostrihomskej reálky z 2000 na 6000 zlatých.

Centrálna tržnica zhorela. Rano dňa 30. júla zapálila sa strecha novopostavenej ústrednej tržnice na Vámháztéri, ktorá bola už skoro hotová a v októbri mala byť otvorená. O povstaní požiaru v obrovskej budove, ktorej stavba stála vyše poldruha miliona zlatých, hovorí sa, že oheň povstal následkom nepozornosti plechárskeho robotníka, ktorí opravovali strechu, majúce svoje pecky ku rozpúšťaniu cinu pri sebe. Oheň v tržnici narobil mnoho škody na vnútornom zariadení. Strecha zhorela v dĺžke 60 metrov a škoda ráta sa na 70.000 zlatých stavba bola však assekurovaná.

Dar. Nitriansky biskup Imrich Bende daroval na opravu malogradnanskej školy rímsko-katolíckej 500 zlatých. Šľachetný skutok chváli sám seba.

Potrestani agenti, ktorí svádzali ľud do Ameriky. Vzdor prísnej pozornosti vrchnosti ešte vždy podarilo sa nesvedomitým agentom nezkúsených ľudí naviesť, aby vyvandrovali do Ameriky. Jako teraz oznamujú, slúžny v Homonne troch takýchto agentov: Samuela Grosmana, Júliusa Bleiera a Mórica Lefkovitsa dal zatknúť, ktorí svoje hriechne gšefty prevádzali v šarišskej a zemplínskej stolici. Slúžny dal týchto výtečníkov zatknúť a oddal ich tamojšiemu okresnému súdu, ktorý ich pre protizákonné skutky trestal každého dva mesačným väzením a pokutou 2000 zlatých.

Jako trestali niekdy falšovateľ'ov vína. Ľudia za starých časov neznali žartu, keď bola reč o falšovaní vína. Tak roku 1706 istého Jakuba Ehrni pre falšovanie vína ztali; zároveň vyliali verejne všetky vína odsúdenovce. Ehrni bol nielen praktickým falšovateľom vína ale napísal i knihu o tomto umení. Keď ho ztali, jeho knihu o falšovaní vína verejne spálili.

Fabrika na žobrakov. V Bukarešte — jako odtiaľ píšu — prišla polícia na to, že na ostrove Chios nachodí sa fabrika, v ktorej umelým spôsobom malé deti zmrazčia, aby potom mohli žobrať pre ich trýzniteľov. Asiže súdny lekár v Bukarešte preskúmal jedno na obe nohy pokaličené dieťa a ustálil o ňom, že ho hneď po narodení pokaličili. Naskutku zavedené vyšetrovanie objavilo, že v dvoch väčších prístavných mestách Rumunska v Galaci a Brajle sú zastupiteľstvá, ktorých úlohou bolo z ostrova Chios, kde je opravdová fabrika na žobrakov, dopravovať do Rumunska zmrazčených žobrakov. V tejto fabrike na žobrakov ľudského citu zbavení ľudia sirotu a zväčša z Turecka ukradnuté deti zmrazčia najbestiálnejším spôsobom. Lámu im kosti, gamby, uši, nosy im odrezávajú a pomaly nakryvujú deťom všetky údy. Rumunská vláda len natoľko mohla prekaziť túto ohavnosť, že agentov i s ich „tovarom“ vypovedala zo svojho územia.

Bohatá úroda vína. Z Francúzskej oznamujú, že v Burgunde, Champagne a Bordeaux vlnice tak zarodily jako už dávno nie. 12—15 strapcov visí na najfajnejších

vinnych révach, natoľko, že jestli len august nebude veľmi teplý, budú musieť jednu čiastku strapcov vyrezať aby malo prístup povetrie. — Podobne píšú i z Rímu, že jeho svätosť pápež Lev XIII. bude mať toho roku znamenité obaračky. Pápež má vo vatikánskych zahradách vinice a páter Candes, povestný taliansky znalec vína a výtečný vinár prebliadnul po tieto dni révy a vyslovil sa, že pápež už dávno nemal takú úrodu vo viničiach i čo sa týče množstva i čo sa týče jakosti, ako tohto roku.

Jed zemiakový. Zemiaky obsahujú prudký jed, zvaný solanin, ktorý sa pri varení vyluhuje vodou. Preto veľmi zle robí ten, kto zemiaky ocedí a scedenú vodu buď za nápoj pre dobytok, alebo k úprave krmu potrebuje. Spôsobuje si tým nevedomky mnohé choroby dobytku. So zemiakov scedená voda, obzvlášť keď varíme zemiaky klíčiace, naprosto nepatrí do žalúdka zvieracieho. Zemiakovou vodou dobytku sa práve tak poslúži, ako keď nerozumné matky pálenkou utišujú svoje nemluvniatka.

Ohrýzanie nechťov, hovorí dr Barillon, je z mnohých dôvodov nebezpečné, pretože tým vniknúť môžu do úst rôzne bacilly a pretože nechty pozostávajú z rohoviny, na ktorú žalúdočné šťavy nejavia žiadneho účinku. Konce prstov u takých hlodačov nechťov sa olupujú a tvoria sa na nich pred zbytkom nechťov jakýsi tvrdý výrostok. Dľa všetkého je pri mnohých osobách tento nemrav len pokračovaním detského ssania. V istej rodine, kde bolo šesť detí, ohrýzali nechty všetci a otec pijan predchádzal im v tom najlepším príkladom. Tento zlozvyk býva často sprevádzaný mnoho povážlivými úkazmi, jako nočným nenadálym trasením, námesačnosťou, uchvením vo spaní, jakaním, sklúčenou myslou, morálnym poblúznením, úzkostnými pocitmi atď. Mnohí hlodači nechťov môžu len s obťažou dýchať nosom a spia s ústami stále otvorenými. V Anglicku pokladá sa ohrýzanie nechťov za najhorší zlozvyk a také deti, ktoré to činia, bývajú v školách prísne trestané.

KU OBRÁZKU.

Pri studni.

Kolko pekných rozpomienok púta nejedného šuhaja a devu ku studni? Čím je veľkomestskej mladi promenáď, to je malomestskej mladi studňa; tu sa síde mladik s devou, kamarátka s kamarátkou a tu si sdelia jeden druhému nielen čo ktorý kde počul, ale často aj tajnosti svojho srdca. Kolko šuhajov si už zasľúbilo budúcu družku života pri studni, kde ona džbánom prišla po vodu, hľadajúce bystrými očkami svojho vyvoleného. I na našom obrázku septá Zuzka svojej priateľke so známom, že už toto po tretí raz prišla po vodu a Janka ešte nevidela. Zdá sa, že tručuje!

K OBVESELENIU.

Vstaň...

Bol pút na Staré hory. Jako obyčajne i teraz bolo shromaždeno na miesto pútu mnoho žobrákov, ktorí žalostne lamentujúce pýtali almužnu. Medzi pútnikmi bol i jeden vyslúžilý pán farár, od ktorého jeden žobrák o bariách veľmi vyzývave pýtal almužnu. Pán farár však človeka poznal a vedel, že sa urobil krivým len preto, aby mohol almužnu vydierať od nábožných ľudí a preto začal masť svojou päncou človeka so slovami:

„V mene Boha ti vpravím: vstaň a choď!“

Žobrák nemohol vydržať údery, odhodil palice a ku najväčšiemu prekvapeniu prítomných, ako sa to už hovorí, vzal nohy na plecía.

*

Čo muž nepotrebuje.

Lekár (prezerajúc paňú, ktorá postenáva): „Pani moja, dneska sa mi neľúbite...“

Muž (ktorý bol prítomný, skočil lekárovi do reči): „No veď ja to ani nepotrebujem...“

*

My nie, ale naši predkovia.

Asi osem židov uberalo sa hôrnou cestou na voze. Neďaleko cesty sedeli valasi a viedli živý rozhovor o umučení nášho Spasiteľa Pána Ježiša Krista.

— Vytľeme ich! zvolal jeden valach keď videl židov na voze a v nasledujúcom okamihu valasi skočili k vozu kričiac:

„Vy ste ukrižovali Ježiša!“

Kočiš pohol, tak že valasi mohli biť len tých, čo sedeli na zadnom sedisku. Židia v strachu pred bitkou kričali:

— My nie, ale naši predkovia!

Na to valasi poskočili ku prednému sedisku a vyfarbili tých.

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. p. K. J. v M. S.: Váš list nás veľmi potešil, hovoríte pravdu. Krešťan už teraz obmedzuje slobodnú vôľu svojich čitateľov a čo by robil potom, keby tak skutočne ľudová strana volakedy prišla ku veslu vlády? Jako by to s tou slobodou ľudu vyzeralo? Už teraz bránia „vodcovia“ ľudu ísť na výstavu: teda prívrženec ľudovej strany dľa pochopu jej „vodcov“ *nesmie ísť ta, kam sa mu ľúbi*. Dalej bránia mu čítať mnohé spisy, medzi inými i náš časopis: teda obmedzujú ho v tom, *aby si utvoril slobodnú mienku a pochop o bežných záležitostiach, ktoré sa pretriasajú a aby slepo nasledoval ten smer, ktorý sa vodcom ľúbi, keď sa tenže aj protiví ich presvedčeniu*. To je potom tá sloboda, ktorú hlásajú! Ešte sú nie „vodcovia“ ľudovej strany ničím a už hatia ľud nielen v slobodnom vykonávaní toho, čo človek urobí chce, ale i v slobodnom utvorení si pochopu o všetkom. My sme však nikomu ešte nič nebránili. A to je medzi nami a nimi veľký rozdiel. Pán Boh s nami!

Ct. p. O. N. v Š.: Aj my to vieme, že Krešťana udržujú z rozličných offerových peňazí a blázon, kto zaň *dva razy* platí, keď už raz v offere obetoval na ten časopis. Dokazovať sa to však preto nedá, lebo ku takým výkazom koľko z ktorej offery bolo obetované na Krešťana, nemožno ísť a ani sa taký nedá zaopatriť, lebo veď páni od Krešťana ešte nepotratili úplne rozum, aby to uverejnili, keď tajeňím toho príjdu ku grošom následkom dvojnásobného predplatenia. Vidíte i tu je tá „láska“ k tomu ľudu. Ostatne do vecí nás nič, nech sa dá oberať pekným spôsobom kto chce.

Ct. p. Pavel J. v B.: Tomu sa nečudujte, že redaktor Krešťana nečíta náš časopis. My mu to radi uveríme, lebo vieme, že Lepsényi slovensky nevie a tak náš časopis ani čítať nemôže. My otvorene hovoríme, že Krešťana čítame, lebo každé jeho zavádzanie ľudu s pozornosťou sprevádzame.